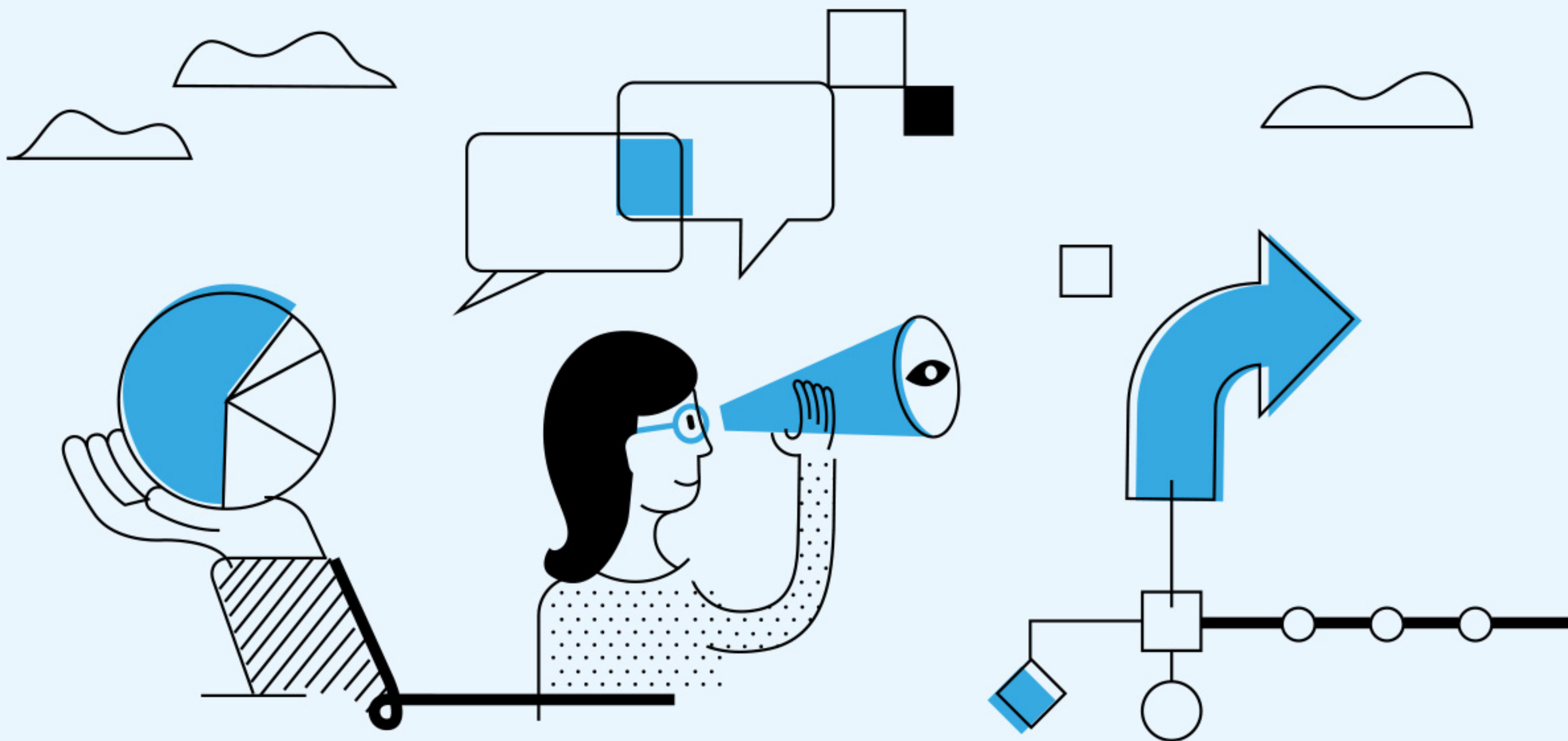

De (zieke) mbo-student en de privacy

Maud van Erp, voormalig jurist bij Ingrado, mocht in april jl. haar proefschrift verdedigen met als titel: Een privacyrechtelijk perspectief op de (zieke) mbo-student. Hieronder deelt ze haar belangrijkste bevindingen rondom de leerplicht.

Tekst Maud van Erp Illustratie Welmoet de Graaf

In de Leerplichtwet staat dat de ouder(s) die het gezag uitoefent(en) en/of de feitelijke verzorger(s) de kwalificatieplichtige student ziekmelden. De minderjarige student die niet meer bij de ouder(s) woont, mag zichzelf ziekmelden. Binnen twee dagen na het ontstaan van de ziekte moet de student bij de instelling ziekgemeld worden, zo mogelijk met opgave van de aard van de ziekte.

De Leerplichtwet bepaalt niet nader welke gegevens de instelling over de aard van de ziekte moet registreren, of bewijs van ziekte nodig is en welk bewijs dan nodig is. Ook uit de wetsgeschiedenis volgt dit niet. De Hoge Raad heeft in juni 2020 geoordeeld dat een enkele kennisgeving dat de student ziek was, niet in alle gevallen zonder meer toereikend is. Degene die zich ziekmeldt, moet

soms een 'begin van bewijs' leveren. Aan de instelling moet 1. worden verteld dat de student ziek is en 2. soms 'meer' over de ziekte worden verteld. De student moet bijvoorbeeld vertellen wát hij heeft of hij moet de schoolarts bezoeken.

Daarmee lijkt de bewijsverplichting rondom ziekte te zijn verzwaard.

'In de praktijk is de taak van de leerplichtambtenaar wel steeds meer richting begeleiding gegaan'

De casus was als volgt. Bij een kwalificatieplichtige studente was sprake van verzuim gedurende ruim één maand. De moeder meldde de studente ziek. De studente werd meerdere keren verwezen naar de schoolarts, maar zij gaf geen gehoor aan de oproep. De moeder wilde niet aangeven waarom haar dochter ziek was. Ze gaf aan dat dit privé was. De school worstelde met de vraag hoe om te gaan met de ziekmeldingen zonder dat er onderzoek gedaan kon worden door een schoolarts.

De school zette uiteindelijk de ziekmeldingen om naar 'vermoedelijk ongeoorloofd schoolverzuim'. De leerplichtambtenaar stelde een onderzoek in naar het schoolverzuim van de studente en maakte uiteindelijk een proces-verbaal op. Het Hof overwoog dat bewezen was dat de studente de school waar zij stond ingeschreven niet had bezocht. Het Hof vond een enkele afmelding vanwege 'ziekte' door haar moeder niet zomaar voldoende voor geoorloofde afwezigheid. De studente had op geen enkele manier openheid van zaken gegeven, zodat niet duidelijk was geworden waarom zij afwezig was. Er werd gesteld dat dit een privéaangelegenheid was en verder werd de deur dicht gehouden. Een onderzoek naar de ziekte van de studente bleek onmogelijk. Dat recentelijk de psychische stoornis PTSS bij de studente was vastgesteld, deed aan het oordeel niet af.

De lijn die de Hoge Raad uitzet over het bewijs bij de vrijstelling wegens ziekte komt overeen met die van de hoogste bestuursrechter in Nederland, de Raad van State (ABRvS). Zij oordeelde dat degene die zich beroept op gewichtige omstandigheden (zoals ziekte) om tijdelijk wegens lichamelijke of psychische omstandigheden niet de school te bezoeken, dit moet onderbouwen. Dit kan met (een) geneeskundige verklaring(en) afkomstig van een jeugd- of gezinshulpverleningsinstantie en/of met enige andere objectieve verklaring die de gewichtige omstandigheden aantoont.

AVG

In mijn onderzoek toetste ik de ziekteverzuimverplichtingen uit de Leerplichtwet aan de AVG. De conclusie was dat als instellingen de Leerplichtwet naleven, en dus de aard van de ziekte noteren, dit in strijd kan zijn met de AVG. Dat komt doordat volgens de AVG scholen alleen gezondheidsgegevens mogen gebruiken om de student te begeleiden of voorzieningen voor hem of haar te treffen. Het doel van de Leerplichtwet is echter een andere, namelijk toezicht houden en sancties opleggen als dat nodig is.

In de praktijk is de taak van de leerplichtambtenaar wel steeds meer richting begeleiding gegaan, maar in de wet is dat nog niet vastgelegd. Dat zorgt nu voor problemen. Er is daarnaast nog een reden waarom de Leerplichtwet in strijd is met de AVG. Gezondheidsgegevens mag je alleen opslaan als dat volgens de AVG noodzakelijk is. Dat is subjectief, maar het is maar de vraag of het altijd noodzakelijk is om na twee dagen te noteren wat de student mankeert, in plaats van wat hij of zij nodig heeft.

Ook volgde uit het onderzoek dat het niet hoeven bezoeken van school vanwege een ernstig ziekte van een familielid in strijd is met de AVG. De student moet een doktersverklaring overleggen waaruit de ernstige ziekte blijkt. De instelling moet dan ineens beschermde gezondheidsgegevens gaan noteren van een ander dan de student, namelijk het zieke familielid. Dat mag niet. Alleen gegevens over de gezondheid van de student zelf mogen volgens de AVG genoteerd worden.

Oplossingen

Om de knelpunten op te lossen, schets ik in mijn proefschrift een aantal oplossingen. Het arbeidsrecht bood inspiratie. Een zieke werknemer hoeft immers ook niet (alles) aan zijn werkgever te vertellen.

1. Registreer niet (direct) de aard van de ziekte. Noteer slechts dat de student ziek is. Twijfelt de instelling of de student

ziek is, dan moet zij niet om bewijs van de ziekte gaan vragen, maar verwijzen naar de jeugdarts.

2. Het bewijs van de ziekte moet door een arts worden verzameld en opgeslagen. De instelling verneemt slechts wat de student nodig heeft om weer aanwezig te kunnen zijn of passend onderwijs te kunnen volgen. De positie van de jeugdarts moet wettelijk beter worden verankerd.
3. Doorbreking geheimhouding. De jeugdarts moet aan de instelling het ondersteuningsplan kunnen vertellen om terugkeer te bevorderen.
4. De student mag zichzelf vanaf 16 jaar zelf ziekmelden. De Leerplichtwet verplicht ouders momenteel om bij de ziekmelding zo mogelijk de aard van de ziekte te vermelden. Om strafvervolgung te voorkomen moeten ouders soms dus beschikken over gezondheidsinformatie, maar zij kunnen daar niet (altijd) vrijelijk over beschikken. De hulpverlener heeft namelijk vanwege gezondheidswetgeving toestemming nodig van de student om informatie rechtstreeks met ouders te delen. Ouders komen in de knel gelet op de mogelijke strafvervolgung uit de Leerplichtwet als de student weigert toestemming te geven.
5. Ouders moeten geïnformeerd mogen worden over het (ziekte)verzuim van het kind. Daar is nu geen wettelijke grondslag voor in de Leerplichtwet, en die moet er volgens de AVG wel zijn.

Het integrale proefschrift is te lezen via:

